

Adil Cəmilin tərcüməsində "Manas" Təbrizdə nəşr olunub

Tanınmış şair, manasşünas alim Adil Cəmilin Azərbaycan dilinə tərcümə etdiyi qırğız eposu "Manas" (nəsr variantı, qurucusu Keneş Yusupov) bu yaxınlarda İran İslam Respublikasının Təbriz şəhərində dövlət qırifi ilə "Nəbati" nəşriyyatı tərəfindən çap olunub. 1000 nüsxə tirajla çap olunan 392 səhifəlik əsəri ərəb əlifbasına Nurollah Pürşərif köçürüb. Xatırladıyıq ki, sözügedən kitab öncə - 2009-cu ildə Bakıda AMEA Folklor İnstitutu Elmi Şurasının qərarı ilə "Nurlan" nəşriyyatı tərəfindən nəşr edilib, həmin il AYB-nin Natəvan klubunda təqdimat mərasimi keçirilib. Arazın o tayında yaşayan çoxmilyonlu soydaşlarımızın anadilli auditoriyasına türk epik mədəniyyətinin monumental abidəsi olan "Manas" dastanının çatdırılması milli-mənəvi dəyərlərimizin təbliği baxımından olduqca əhəmiyyətlidir.

Kitab tərcümə müəllifi Adil Cəmilin "Ümumtürk folklorunun "Manas" zirvəsi" adlı ön sözü ilə açılır. Manasın bir şəxsiyyət və ədəbi qəhrəman olaraq kimliyini elmi təhlilə çəkən şair-ədəbiyyatşünas belə qənaətə gəlir ki, Manas konkret şəxsiyyət olub. O, öz igidliyi, şücaəti, yenilməzliyi ilə əfsanəvi qəhrəman obrazına çevrilib, lakin, əfsanə qəhrəmanı deyil. Məhz bu məqamda əfsanəvi qəhrəmanla əfsanə qəhrəmanına eyni prizmadan baxmaq olmaz. Dastanın başlanğıcında verilmiş şəcərə də Manasın konkret şəxsiyyət kimi hansı soydan və boydan olduğunu təsdiqləyir.

Manasın dünyaya gəlişindən dünyadan gedişinə qədər baş verən olaylar - epos qəhrəmanının uşaqlıq illəri, düşmənlərlə döyüşlərdə ilk qələbələri, kalmık və çinli basqılarına cəsəretli cavabları, yurdunun və xalqının azadlığı naminə qanlı savaqlara atılmağı, ata yurdunu işğaldan azad etməyi və s. əsərdə yığcam, lakin bütün gerçəkliyi ilə öz ifadəsini tapıb.

Ön sözdə qeyd olunur ki, hazırda "Manas"ın 65 variantı mövcuddur, hələ də elmə məlum olmayan variantların izləri göründüyü üçün axtarışlar davam edir. Bu variantların hər birində dastançılar türk oğlu Ər Manasın portretini olduqca təbii "söz fırçası" ilə çəkmişlər. "Gözündən od yağan", "ağzından alov çıxan" qeyri-adi bu insan sanki "günəşin nurundan", "buludun sərinliyindən", "dənizin dalğasından" yaranıb. Bu epitetlər, eləcə də onun geyiminin, silah-sursatının və Ağqula atının təsviri Manasın zahiri portretini cızır. Onun zəngin daxili aləmi isə ayrı-ayrı boylarda, epizodlarda yadda qalan bədii ifadə vasitələri ilə açılır.

Sərvaz